הִלְכוֹת לוּלָב סִימָן תרנב תרנג תרנד

מֵחֲצִי שָׁעָה קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַן חִיּוּבוֹ, אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן (ו) אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק, *בִּדְאִיכָּא שְׁהוּת בַּיּוֹם (ר״ן פרק לולב הגזול (יח: ד״ה הלכך)):

תרנג הֲדַס אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]הֲדַס שֶׁל מִצְוָה (א) אָסוּר (א׳) לְהָרִיחַ (ב) בּוֹ, אֲבָל אֶתְרוֹג [ב]שֶׁל מִצְוָה מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ מִן הַדִּין, אֶלָּא שֶׁלְּפִי [ג]שֶׁנֶּחְלְקוּ אִם מְבָרְכִים עָלָיו אִם לָאו, [ד]יֵשׁ לִמְנֹעַ (ג) מִלְּהָרִיחַ בּוֹ: **ב** [ה]עֲבַד לְהוֹשַׁעְנָא וְלָא אַגְבְּהָהּ לְמִפַּק בָּהּ, (ג) (ד) שַׁרְיָא (ה) בַּהֲנָאָה:

תרנד שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר הַלּוּלָב בַּמַּיִם בְּיוֹם טוֹב. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) [א]מְקַבֶּלֶת אִשָּׁה הַלּוּלָב מִיַּד בְּנָהּ אוֹ מִיַּד בַּעְלָהּ, וּמַחֲזִירָתוֹ לַמַּיִם, (ב) וְתוֹסִיף עָלָיו מַיִם אִם צָרִיךְ, (ג) אֲבָל לֹא תַּחֲלִיף הַמַּיִם. וּבְחֹל הַמּוֹעֵד, [ב]מִצְוָה לְהַחֲלִיפָם כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר (ד) לַח וְהָדוּר. הַגָּה: וְנוֹהֲגִין לִקַּח כָּל יוֹם חֹל הַמּוֹעֵד עֲרָבָה (א׳) חֲדָשָׁה (ה) וּלְקָשְׁרָהּ בַּלּוּלָב, וְהוּא הִדּוּר מִצְוָה:

א מֵימְרָא דְּרַבָּה סֻכָּה ל״ז (ע״ב). ב שָׁם. ג ר׳ שִׂמְחָה וַאֲבִי הָעֶזְרִי (סי׳ תרפא) וָהֲבִיאָם הַטּוּר. ד (הגהות) סְמַ״ק (סי׳ קצג אות יא). ה הַגָּהוֹת אָשְׁרִי בְּפֶרֶק ד׳ דְּבֵיצָה (סי׳ ג).

א מִשְׁנָה סֻכָּה מ״ב (ע״א). ב כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (שם ד״ה במועד) וְהַמָּרְדְּכִי שָׁם (סי׳ תשסב) בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמֵּץ (יראים סי׳ תכב).

בְּאֵר הֵיטֵב

וְהוּא הַדִּין יוֹם טוֹב שֵׁנִי לְדִידָן. ט״ז (סק״ג): (ו) **אֵין צָרִיךְ.** וְט״ז (סק״ד) כָּתַב דְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהַפְסִיק עַיֵּן שָׁם:

א (א׳) **לְהָרִיחַ.** לְפִי שֶׁעִקָּרוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְהָרִיחַ בּוֹ וּמִזֶּה הֶקְצָה כָּל שִׁבְעָה כְּמוֹ בַּעֲצֵי סֻכָּה אֲבָל אֶתְרוֹג עִקָּרוֹ לַאֲכִילָה וּמִזֶּה לְבַד הֶקְצָה וְלֹא מִלְּהָרִיחַ, אֶלָּא שֶׁנֶּחְלְקוּ בַּבְּרָכָה דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֵיוָן דְּלֹא עֲבִיד לְרֵיחָא לֹא שֶׁיְּכָא בּוֹ בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת עַל כֵּן אֵין לְהָרִיחַ בָּאֶתְרוֹג כָּל שִׁבְעָה. וְכָתַב (הגהות) סְמַ״ק (סי׳ קצג אות יא) וְאוֹתָן הַמְּרִיחִים כְּשֶׁמְּבָרְכִין עַל הַנְּטִילָה מִנְהַג שְׁטוּת הוּא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. ט״ז (סק״א). וּמָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) כָּתַב נִרְאֶה לִי דַּהֲדַס אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת דְּהֶקְצָה לְכָל שִׁבְעָה וְכֵן מַשְׁמַע סִימָן (תרס״ח) [תרס״ה], אֲבָל אֶתְרוֹג מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַגָּ״ה סִימָן תרנ״ח סָעִיף ב׳ דְּהָא עַל כָּל פָּנִים עַתָּה לָאו לְמִצְוָה עֲבִיד. וְעוֹד נִרְאֶה לִי דְּדַוְקָא כְּשֶׁמֵּרִיחַ בּוֹ בִּשְׁעַת נְטִילָתוֹ לָצֵאת בּוֹ אָז יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ אֲבָל אִם נוֹטְלוֹ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם לְהָרִיחַ בּוֹ לְכֻלֵּי עָלְמָא מְבָרֵךְ מִידִי דְּהָוֵי אַפְּרִי הָעוֹמֵד לַאֲכִילָה וּנְטָלוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ, עַיֵּן סִימָן רי״ו סָעִיף (ה׳) [ב׳]. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ג) **שַׁרְיָא.** דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא. וְעַיֵּן סִימָן (תרל״א) [תרל״ח] סָעִיף א׳:

א (א׳) **חֲדָשָׁה.** וְכָתַב אֵלִיָּה זוּטָא סִימָן תרנ״א (סק״ו) תָּמֵהַּ אֲנִי עַל מִנְהַג עָלְמָא שֶׁלּוֹקְחִים בְּכָל יוֹם עֲרָבָה חֲדָשָׁה וְתוֹחֲבִין בַּאֲגֻדָּה וּמִתּוֹךְ שֶׁמּוֹשְׁכִין לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לְמַטָּה מִן הַהֲדַס נוֹשְׁרִים עֲלֵי הָעֲרָבָה וְיֵשׁ קוֹרְעִין בְּכַוָּנָה וְאֵינָם מַבְחִינִים דְּלִפְעָמִים הָיוּ רֹב הָעָלִים, וְיוֹתֵר טוֹב לְדַעְתִּי לֶאֱגֹד קֹדֶם יוֹם טוֹב הָעֲרָבָה שְׁלֵמָה עִם הַלּוּלָב וְיִתֵּן הַלּוּלָב בְּמַיִם וְלֹא לִקַּח בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְעַיֵּן בְּט״ז (סק״ד) (י) שֶׁהִקְשָׁה הָא בְּסִימָן פ״ט (ס״ה) פָּסַק בְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה דְּהֵיכִי שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל קֹדֶם עַמּוּד הַשָּׁחַר אֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לְהַפְסִיק לִתְפִלָּה, אִם כֵּן בְּלָאו הָכִי צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִשּׁוּם תְּפִלָּה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּיוֹם טוֹב שֶׁצָּרִיךְ קִדּוּשׁ, וְלָכֵן חוֹלֵק דְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִמֵּילָא מִשּׁוּם לוּלָב. וּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ט) תֵּרֵץ דְּאַיְרֵי שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל קֹדֶם עַמּוּד הַשָּׁחַר, וְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם שֶׁבֵּרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְגַם עָשָׂה קִדּוּשׁ, וְאַחַר כָּךְ הִתְחִיל לְהַשְׁלִים סְעוּדָתוֹ וְשָׁכַח לִטֹּל לוּלָב, דְּבָזֶה אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק וּמֻתָּר לִגְמֹר אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן כֵּיוָן דְּהִתְחִיל בְּהֶתֵּר. וְלֹא בְּרִירָא תֵּרוּצוֹ לְדִינָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה יותר):

בֵּאוּר הֲלָכָה

אֲבָל כֵּיוָן דְּהֶכְרַח לְהַפְסִיק מִשּׁוּם תְּפִלָּה הֲרֵי נִפְסַק סְעוּדָתוֹ וּמְחֻיָּב הָיָה לִטֹּל הַלּוּלָב קֹדֶם שֶׁיַּשְׁלִים סְעוּדָתוֹ]:

* **בִּדְאִיכָּא שְׁהוּת בַּיּוֹם.** לָשׁוֹן זֶה אֵינוֹ מְדֻקְדָּק כָּל כָּךְ דְּאִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר בְּוַדַּאי יִהְיֶה שְׁהוּת לִטֹּל בַּיּוֹם אַחַר שֶׁיִּגְמֹר סְעוּדָתוֹ, אֲבָל הָאֱמֶת דְּהָרַ״ן לָאו אַהֵאי עִנְיָנָא לְבַד קָאֵי אֶלָּא עַל כָּל עִנְיָנָא דְּאוֹרַיְתָא כְּמוֹ קְרִיאַת שְׁמַע אִם הִתְחִיל בְּהֶתֵּר וְאִיכָּא שְׁהוּת בַּיּוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְסִיק. וְלוּלֵי דִּבְרֵי הָרַמְ״א הָיָה נִרְאֶה לִי לוֹמַר דְּגַבֵּי לוּלָב, דְּהִתְחִיל בְּהֶתֵּר שֶׁלּוֹ הוּא קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, גַּם הָרַ״ן מוֹדֶה דְּכֵיוָן שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק מִשּׁוּם תְּפִלָּה מִמֵּילָא צָרִיךְ לִטֹּל לוּלָב גַּם כֵּן כְּדַעַת הַט״ז (סק״ד), אֶלָּא קָאֵי רַק אַשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְתָא כְּמוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה דִּבְהוּ אִם הִתְחִיל בְּהֶתֵּר אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְסִיק בִּדְאִיכָּא שְׁהוּת:

א (א) **אָסוּר לְהָרִיחַ וְכוּ׳.** לְפִי שֶׁעִקָּרוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְהָרִיחַ בּוֹ, וּמִזֶּה הֶקְצָה כָּל שִׁבְעָה כְּמוֹ בַּעֲצֵי סֻכָּה, אֲבָל אֶתְרוֹג עִקָּרוֹ עוֹמֵד לַאֲכִילָה, וּמִזֶּה לְבַד הֶקְצָה וְלֹא מִלְּהָרִיחַ, אֶלָּא שֶׁנֶּחְלְקוּ בַּבְּרָכָה שֶׁל 'הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת' דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֵיוָן דְּלֹא עֲבִידָא לְרֵיחָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֶׁל מִצְוָה אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו, וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אתרוג) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ קסט) לְעִנְיַן תְּנַאי אִם מְהַנֵּי בַּהֲדַס, וְעַיֵּן בְּסִימָן תרס״ד סָעִיף ט׳: (ב) **בּוֹ.** וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, הֲגַם דְּאֵין נוֹטְלִין בְּשַׁבָּת מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי הֶקְצָה לְכָל שִׁבְעָה, אֲבָל אֶתְרוֹג מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּשַׁבָּת, דְּהָא עַל כָּל פָּנִים עַתָּה לָאו לְמִצְוָה עֲבִיד [מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (ג) **מִלְּהָרִיחַ בּוֹ.** בְּעֵת נְטִילָתוֹ לְמִצְוָה, אֲבָל קֹדֶם אוֹ אַחַר כָּךְ לְהָרִיחַ בּוֹ, (א׳) לְכֻלֵּי עָלְמָא יָכוֹל לְבָרֵךְ, (ג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ לִמְנֹעַ כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רי״ו (סעי׳ יד) שָׁם בֵּאַרְנוּ כָּל פְּרָטֵי הַדִּין: **ב** (ד) **שָׁרִי בַּהֲנָאָה.** דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא: (ה) **בַּהֲנָאָה.** וְהוּא הַדִּין (ג) לוּלָב שֶׁל אֶשְׁתָּקֵד לֹא נֶאֱסָר עַד שֶׁיִּטֹּל בְּשָׁנָה זוֹ, דְּאַחַר הֶחָג בָּטֵל הַקְּדוּשָׁה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ כְּעֵין זֶה לְעִנְיַן סֻכָּה שֶׁל אֶשְׁתָּקֵד בְּסִימָן תרל״ח סָעִיף קָטָן ט׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, וּלְדַעַת הָאַחֲרוֹנִים דִּמְפַקְפְּקִין שָׁם לְעִנְיַן סֻכָּה הוּא הַדִּין לְעִנְיַן לוּלָב:

א (א) **מְקַבֶּלֶת אִשָּׁה וְכוּ׳.** דְּאַף עַל גַּב דְּאֵינָהּ חַיֶּבֶת בְּלוּלָב, מִכָּל מָקוֹם רַשָּׁאָה לְטַלְטְלוֹ, (א׳) דְּגַם הִיא רַשָּׁאָה לְבָרֵךְ עָלָיו: (ב) **וְתוֹסִיף עָלָיו מַיִם.** וְלֹא גָּזְרִינַן (ג) מִשּׁוּם הַשְׁקָ[אַ]ת זְרָעִים: (ג) **אֲבָל לֹא תַּחֲלִיף.** דְּטֹרַח הוּא לְתַקּוּנֵי מָנָא, וְאִם מֻתָּר לְהַעֲמִידָן לְכַתְּחִלָּה בְּמַיִם עַיֵּן לְעֵיל סִימָן של״ו סָעִיף י״א וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס״ק נד), וְהִנֵּה בְּשַׁבָּת אָסוּר לְהוֹצִיאוֹ מִמַּיִם דְּמֻקְצֶה הוּא כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תרנ״ח (ס״ב), וְאִם שָׁגַג וְהוֹצִיאוֹ (ג) אָסוּר לְהַחֲזִירוֹ לַמַּיִם [בֵּית יוֹסֵף (ד״ה מקבלת) בְּשֵׁם אָרְחוֹת חַיִּים (הל׳ לולב סי׳ מא)]: (ד) **לַח וְהָדָר.** וּמִנְהָג כָּשֵׁר וָטוֹב לִתֵּן לוּלָב וַעֲרָבָה בְּמַיִם, שֶׁלֹּא יִיבְשׁוּ [בֵּית יוֹסֵף (שם) בְּשֵׁם הַמָּרְדְּכַי (סי׳ תשסב)]: (ה) **וּלְקָשְׁרָהּ בַּלּוּלָב.** כָּתַב בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ד) דְּהַיְנוּ שֶׁיִּקְשֹׁר אוֹתָהּ מִבַּחוּץ עִם הַלּוּלָב, וְלֹא כְּאוֹתָן שֶׁתּוֹחֲבִין אוֹתָהּ בָּאֶגֶד, דִּכְבָר קָרָא תֵּגֶר עַל מִנְהָג זֶה הָאֵלִיָּה רַבָּה (סי׳ תרנא סק״ה), דְּעַל יְדֵי זֶה שֶׁהוּא מַכְנִיס וּמוֹצִיא תָּמִיד לִפְעָמִים נוֹשְׁרִין רֹב הָעָלִין, וְגַם בְּלָאו הָכִי יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא מִקְּרֵי אֶגֶד כְּהִלְכָתוֹ, שֶׁאֵין זֶה קֶשֶׁר מַמָּשׁ כֵּיוָן שֶׁמַּכְנִיס וּמוֹצִיא, לָכֵן יַתִּיר הַקֶּשֶׁר לְגַמְרֵי וְיַחֲזֹר וְיִקְשֹׁר, וְזֶה דַּוְקָא בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן דְּאָסוּר לִקְשֹׁר:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) כֵּן בֵּאֵר הַפְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ד) קֻשְׁיָתוֹ. דְּאִי לָאו הָכִי אֵינוֹ קָשֶׁה כְּלָל דְּהָתָם שָׁאנֵי מִשּׁוּם 'לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם' (ויקרא יט כו), וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה מֵחָמֵץ גַּם כֵּן תֵּרְצוּ הָאַחֲרוֹנִים:

א (א׳) מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן): (ג) טַ״ז (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב): **ב** (ג) כֵּן מוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים:

א (א׳) **הוּא לְפִי מִנְהָגֵנוּ. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּחְמִירִין וְסוֹבְרִין דְּאֵינָהּ רַשָּׁאָה לְבָרֵךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינָהּ חַיֶּבֶת מִכָּל מָקוֹם רַשָּׁאָה לְטַלְטְלוֹ** הוֹאִיל וְאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו לְגַבֵּי אֲנָשִׁים [רַשִׁ״י (מב. ד״ה קמ״ל)]: (ג) פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם): (ג) וְהִקְשָׁה הַפְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״א) דְּהָא כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ש״ח סָעִיף קָטָן ז׳ דְּמֻקְצֶה כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּיָדוֹ מֻתָּר לְהַנִּיחַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁיִּרְצֶה, וְתֵרֵץ בְּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (סק״א) דְּכֵיוָן דְּהַלּוּלָב מֻקְצֶה בְּשַׁבָּת אִם כֵּן גַּם הַמַּיִם שֶׁהָיָה בָּהֶם הֶקְצוּ עִמּוֹ וְאִם כֵּן כְּשֶׁחוֹזֵר וּמַנִּיחַ הַלּוּלָב לְתוֹכָן הֲרֵי מְטַלְטֵל הַמַּיִם דְּשִׁכְשׁוּכָן זֶהוּ טִלְטוּלָן עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah